

T.C.
ULAŖTIRMA BAKANLIĞI
Strateji GeliŖtirme BaŖkanlıĐı

7/15601

18 Ekim 2010

Sayı :B.11.0.SGB.0.01.00.610.01/032
Konu :Ardahan Milletvekili
Sayın Ensar ÖĞÜT'ün
yazılı soru önergesi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŖKANLIĐINA

İlgi: TBMM BaŖkanlıĐının 15.07.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-24851 sayılı yazısı.

Ardahan Milletvekili Sayın Ensar ÖĞÜT'ün 7/15601 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuŖtur.

Bilgilerinize arz ederim.

Binali YILDIRIM
UlaŖtırma Bakanı

EK :

1) Cevap formu (5 Sayfa)

DAĐITIM:
TBMM BaŖkanlıĐı
BaŖbakanlık

ARDAHAN MİLLETVEKİLİ SAYIN ENSAR ÖĞÜT'ÜN
7/15601 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI

5651 sayılı internet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi hakkında kanunun 4 Mayıs 2007'deki yürürlüğüne takip eden üç yıllık uygulama sürecinde neler değişti. Erişim engeli uygulamasının ne zorunlu ne orantılı ne de amaca uygun olduğu belirtilen raporda bir an önce bu yöntemden vazgeçilecek mi?

SORULAR:

1-Ölçülülük ilkesine ve ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine aykırı erişimin engellenmesi yönetiminden vazgeçilecek midir?

2-Erişimin engellenmesi uygulaması ifade hürriyetini ihlal etmektedir. Bu uygulamaya son verilecek mi?

3-Haksız erişimin engellenmesi durumunda ödenmesi gereken tazminata ilişkin özel bir hüküm konulacak mıdır?

4-Yayımdan çıkarma ve cevap hakkına ilişkin hüküm ile basın kanununda yer alan hüküm arasındaki uyumsuzluk giderilecek mi?

5-İçerik sağlayıcının başkasına ait içeriği sunma fiilinden dolayı sorumluluğuna açıklık getirilecek mi?

CEVAPLAR:

Bilindiği üzere; 04/05/2007 Tarihli Ve 5651 Sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun" 23/05/2007 tarihinde yürürlüğe girmiş, mezkur kanun'un uygulamasına İlişkin Başbakanlıkça hazırlanan "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" in 30 Kasım 2007 Tarihli Ve 26716 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile internet içerik düzenleme uygulamalarına başlanılmıştır.

Yasanın 2. maddesinde internet aktörleri ilk kez tanımlanmış, bu aktörlere ilişkin yükümlülükler ve müeyyideler yasada açık şekilde ilk kez düzenlenmiş ve yasa ile görevlendirilen kurumsal yapının ağırlıklı işlevinin bilinçlendirme, koordinasyon ve işbirliği faaliyetlerini yürütmek olacağı yasada detaylı olarak düzenlenmiştir.

Ulusal ve uluslararası üst hukuk normlarının "temel hak ve özgürlüklere ilişkin sınırlamaların yasalarla düzenlenmesi" gereği ölçütüne uygun gelişme, ülkemiz adına bu yasal düzenleme ile sağlanmıştır.

Gerek Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın kuruluş kanunu ve gerekse görev-yetki sorumlulukları çerçevesinde yaptığı faaliyetler, gelişmiş ülkelerdeki uygulamalarla kıyaslandığında farklılıklar bulunmamakta ve hatta bazı gelişmiş ülkelerdeki uygulamaların aksine daha esnek bir uygulama esnekliği göstermektedir. Buradaki en önemli farklılık, illegal içeriğin kapsamının ne olduğudur:

Bu kapsam her ülkenin kültürel ve geleneklerindeki farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Tüm Avrupa Birliği ülkelerinde de tamamen aynı kapsamlı uygulamalara rastlamak mümkün değildir. Avrupa Birliği ülkeleri de kendi şart ve yapılarına bağlı olarak farklı boyut ve kapsamda uygulamalar yapmaktadırlar. Bununla birlikte Bakanlığımız ilgili Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı bu konuda dünyadaki gelişmeler ve kamuoyu görüşleri ile Sivil Toplum Kuruluşlarının talep ve görüşleri doğrultusunda mevzuatını sürekli olarak gözden geçirmekte ve uygulamadan veya mevzuattan kaynaklanan herhangi bir eksiklik varsa bunu tamamlamaya yönelik çalışmaları da yapmaktadır.

Bu çalışmaları yaparken de 5651 Sayılı Yasayla kurulan ve Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Çocuk, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile ilgili Kurum, Kuruluş temsilcileri, İşletmeciler ve Sivil Toplum Kuruluşları ile Üniversitelerin temsilcilerinden oluşan İnternet Kurulu'nun da görüşlerini önemsemekte ve dikkate almaktadır. İnternet Kurulu'nun görevleri arasında; internet konusunda ve internet ortamında işlenen belirli suçlara ilişkin olarak yapılacak iş ve işlemlere yönelik olarak gerekli çalışmaları yapmak ve önerileri belirlemek gibi konular da bulunmaktadır.

İnternet içerik düzenlemelerinin usul ve esaslarını oluşturan 5651 sayılı özel kanunun ve ikincil düzenlemelerinde; çocukların cinsel istismarı ve uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılması başta olmak üzere anayasanın "ailenin korunması" başlıklı 41 inci maddesi ve "gençliğin korunması" başlıklı 58 inci maddesi düzenlemelerinin gereğine uygun olarak, müstehcenlik, fuhuş, kumar, gibi katalog suçlarla sınırlı "erişimin engellenmesi" düzenlemesine yer verilmiş, ikincil düzenlemelerle de öncelikli temel yöntem olarak bir internet adresinin tamamen engellenmesi mahsurunu giderecek olan uyar-kaldır (notice and take down) usulü benimsenmiştir.

Uyar-kaldır yöntemi uygulanarak yurt içi kaynaklı zararlı içeriklerin kaldırılması sağlanmış ve böylece yurt içi kaynaklı hiçbir internet sitesine TİB tarafından 5651 sayılı yasa uyarınca bugüne kadar erişim engelleme yapılmamış olup, yurtdışı kaynaklı internet sitelerinde de esas olarak "uyar-kaldır" sistemi uygulanmakta ve bu yöntem ile bugüne kadar 5.000 adet yasadışı içeriğin çıkarılması sağlanmak suretiyle internet adresinin tümüyle engellenmesi mahsuru giderilmiş olmaktadır.

5651 sayılı yasanın katalog suçlar ile sınırlı olarak belirlediği amaç kapsamında; vatandaşların etkin katılımı önemsenmiş ve toplumsal duyarlılığın yansıtılabildiği bilgi ihbar merkezi kurulmuştur. Bu sistem aracılığıyla demokratik teamüllere paralel olarak vatandaşların da bu süreçlere etkin katılımları sağlanmıştır. Vatandaşlar, 23/11/2007 tarihinde faaliyete başlayan bilgi ihbar merkezine "0312 582 82 82" nolu pratik numaradan telefonla, <http://www.ihbarweb.org.tr> adlı web adresimize forum ile ve ayrıca ihbar@ihbarweb.org.tr üzerinden de elektronik postayla ihbarda bulunabilmektedirler.

İnternetin dağıtık yapısının bu alana ilişkin düzenlemelerin oluşturulması sürecinde ülkemiz ve aynı zamanda AB ülkeleri için ortaya çıkardığı sorunlar yerelde 5651 sayılı yasa ile bir nebze aşılmaya çalışılmış olup, buna mukabil gelişmiş batı demokrasilerinde de bu konu tamamen kendi haline bırakılmamış; bazılarında direkt olarak devlet eliyle, bir kısmında ise sivil önceliğin devreye girmesiyle çeşitli denetim mekanizmaları oluşturulmaya çalışılmıştır.

Engelleme konusu başlıkların, toplum için hayati önemi haiz birkaç hususla sınırlı tutulmuş olması ve yurt dışı haricinde inisiyatifin yargıya bırakılması yönüyle, ülkemiz açısından uluslararası uygulamaların ortalaması bir model ortaya konmuş, hızla değişen ve gelişen bu alanda önemli mesafe kat edilmiştir.

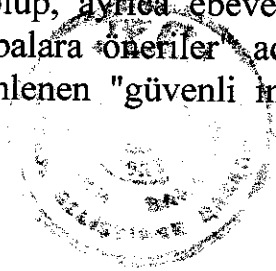
5651 sayılı yasada öngörülen sınırlı sayıdaki katalog suçların ve engelleme usulünün (uyar-kaldır/notice and takedown) ifade özgürlüğü açısından sorun yaratmayacağı değerlendirilmektedir.

Yasanın 8. maddesinde katalog kapsamında yer verdiği suçlar hemen hemen tamamı ile temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanması ve bu bağlamda ifade özgürlüğünün zedelenmesi gibi sonuçlara yol açmayacak nitelikteki hususlardan ibarettir. Başkanlıkça alınmış olan re'sen erişimin engellenmesi kararlarının % 98'i de doğal olarak, yasanın ve adalet komisyonunun gerekçesinde yer verilen ifade özgürlüğüne zarar verilmemesi kaygısı çerçevesinde, temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanması riski ile bağdaştırılamayacak suç türlerine ilişkin olup, Başkanlık'ca alınan re'sen erişimin engellenmesi kararlarının tamamı katalog suçlardan ibarettir.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı bünyesindeki İnternet Dairesi Başkanlığı; kamuoyunda oluşan, oluşturulan yaygın ve yanlış kanaatin aksine, mesaisinin büyük bölümünü, "sansür" olarak adlandırılan kısıtlı erişimin engellenmesi faaliyetlerden ziyade (ki kamuoyunu meşgul eden engellemeler başkanlıkça gerçekleştirilmiş işlemlerden değildir) çocukların ve ebeveynlerin bilinçlendirilmesi faaliyetlerinde harcamakta, uyar-kaldır (notice and take down) mekanizmasının hızlı ve etkin şekilde işletilebilirliği, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın en önemli gündem maddelerinden birini oluşturmaktadır.

Çocuk ve ailenin korunması ile güvenli internet kullanımı konularında yapılan bilinçlendirme faaliyetleri kapsamında;

Çocuklar için "güvenli internet kullanımı için tavsiyeler" adlı rehber kitapçık, 12 milyon adet bastırılarak 2009-2010 eğitim-öğretim yılı açılışında tüm ilköğretim öğrencileri ile öğretmenlerine ücretsiz olarak dağıtılmış olup, ayrıca ebeveynlere yönelik olarak "internetin güvenli kullanımı için anne-babalara öneriler" adlı bir rehber kitapçık daha hazırlanarak 23 Şubat 2010'da düzenlenen "güvenli internet günü" etkinlikleri vesilesiyle dağıtılmıştır.

AB komisyonu desteğiyle InSafe tarafından 2004 yılından beri düzenlenen, çocuklar ve gençler başta olmak üzere tüm internet kullanıcılarının güvenli internet kullanımı hususunda bilinçlenmesini amaçlayan "güvenli internet günü", Türkiye'de ilk defa, 23.02.2010 tarihinde kutlanmıştır. Etkinlikler kapsamında, İstanbul'da, İnternet Kurulu ile koordineli olarak "ailemizin afacan çocuğu: internet" temalı bir konferans tertip edilmiştir. Söz konusu konferansa, AB komisyonunun onayı ile bizzat InSafe koordinatörü, ITU Kalkınma Bürosu Direktörlüğü üst düzey temsilcisi ile birçok yerli akademisyen, STK ve sektör temsilcileri katılmışlardır .

Ayrıca, Güvenli İnternet Günü Etkinlikleri kapsamında, bağımsız bir araştırma şirketine, "ailelerin internet algıları ve eğilimleri" konulu bir araştırma yaptırılmış olup, bu araştırma kapsamında, 6-17 yaş aralığında internet kullanıcısı çocuğu olan 10.992 ebeveyn ve 12-17 yaş aralığındaki 2.816 çocuk üzerinde anket uygulanmış ve araştırmanın sonuçları konferansta ele alınmıştır.

Çocukların, sanal dünyada güvenli bir şekilde seyahat edebilmeleri için hazırlanan "güvenli çocuk" (<http://www.guvenlicocuk.org.tr>) internet sitesinin resmi açılışı da "güvenli internet günü" konferansında yapılmış olup, ülkemizde hızla yaygınlaşan internetin çocuklar, gençler ve aileler tarafından güvenli ve bilinçli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla kurulan "güvenliweb" (<http://www.guvenliweb.org.tr>) internet sitesi ise Mayıs 2008'den beri faaliyette olup, 2009 sonu itibarıyla yenilenerek hem içerik hem de görsel olarak daha da zenginleştirilmiştir. Bu kapsamda, İnternet Kafe denetimlerinde yeknesaklığı ve verimliliği sağlamak amacıyla, mülki idare amirliklerinin yararlanmasına dönük olarak geliştirilen e-öğrenme modülü "güvenliweb" üzerinden hizmet vermeye başlamış olup, yine çocukların ve ailelerin güvenli internet kullanımı için tavsiyeler içeren rehber kitapçıklara da "güvenliweb" üzerinden online olarak ulaşılabilmektedir.

"Güvenliweb", internetin etkin ve yararlı kullanım metotları yanında, barındırdığı tehlikelere karşı farkındalık oluşturmak ve gerekli önlemleri almaya teşvik etmek misyonuna paralel bir şekilde internetteki güvenlik problemleri ve dolandırıcılık amaçlı faaliyet gösteren internet siteleri ile ilgili olarak kamuoyunu çeşitli vesilelerle bilgilendirmektedir. İnternet kullanıcılarının konuyla ilgili bilinçlenmesine yardımcı olmak için gerek ülkemizden gerekse yurtdışından derlenen haberler, makaleler ve duyurular site üzerinden paylaşılmaktadır.

Sonuç olarak;

5651 sayılı yasaya ilişkin uygulamalar, yasanın gerekçesine uygun olarak mevcut teknik imkanlar ve rasyonel çözümler çerçevesinde ifade hürriyeti ve bilgi edinme hakkını zedelemeyecek usul ve yöntemlerle sürdürülmekle birlikte, internetin dağıtık ve dinamik yapısı, her an her saniye değişen içeriği, içeriğini oluşturan aktörlerinin farklılığı, içeriğin oluşması sürecindeki interaktivite (Web2.0 vb ...) ve uluslararası etkileşim (sosyal ilişkiler, hukuk düzenlemeleri vb.), İnternet Aktörleri'ne ilişkin olarak ulusal ve uluslararası hukuk düzenlemelerinde öngörülen yükümlülüklerin farklılığı, karmaşık bir yapı oluşturmaya rağmen, İnternet İçerik düzenlemelerine ilişkin uygulamalar; 5651 sayılı yasanın gerekçesinde belirtilen esaslara uygun olarak özgürlükler temelinde, kişi haklarını güvence altına alacak şekilde gerçekleştirilmekte, internetin dağıtık ve dinamik yapısının oluşturduğu zorluklar ulusal ve uluslararası gelişmeler takip edilmek suretiyle aşılmaya çalışılmaktadır.

5651 sayılı yasada öngörülen sınırlı sayıdaki katalog suç düzenlemesinin ve bunlarla mücadele kapsamında benimsenmiş olan engelleme usulünün (uyar-kaldır/ "notice and take down") ifade özgürlüğü açısından sorun yaratmayacağı değerlendirilmekle beraber bu yöntemler ile doğru sonuçlara -olumsuz yan etkileri en az- ulaşılmasını sağlayacak esas belirleyici unsur internet aktörlerinin öz denetim çerçevesindeki işbirliği anlayışları ve sorumluluklarını yerine getirme noktasındaki hassasiyetleri olacaktır.

Tazminat, cevap ve düzeltme hakkı ile içerik sağlayıcının sorumlulukları kapsamındaki yasal değişiklikler yüce meclisin takdirlerindedir.

